

שיטות מחקר בקוגניציה (6177) - תרגיל 1

שאלה 1 (30 נק')

התוחלת (expected value) של **משתנה מקרי** מוגדרת כסכום משוקלל של כל התוצאות האפשריות לו והסתברות להן. **הממוצע** (mean) של **מדגם מתוך התפלגותו** של המשתנה המקרי הוא סכום התצפיות חלקי מספר התצפיות.

הדוגמא האהובה על קורסים סטטיסטיים: נתונה קוביה לא הוגנת. ההסתברות שהקוביה תיפול על כל אחת מהפאות המציגות מספר זוגי הוא 0.2. ההסתברות שהיא תיפול על כל אחת מהפאות המציגה מספר אי זוגי

הוא $\frac{2}{15}$. נגדיר משתנה מקרי x שהוא התוצאה של הטלה יחידה של הקוביה, $x \in \{1,2,3,4,5,6\}$.

1. מהי התוחלת של x ?
2. ב R, צרו וקטור הכולל את כל התוצאות האפשריות ל x .
3. השתמשו באופציית העזרה ב R (?) על מנת לקרוא על השימוש בפונקציה sample, שהכרנו בתרגול. כתבו: מה עושה הפונקציה, ומהו השימוש של הפרמטרים האופציונליים prob ו replace?
4. הפונקציה set.seed() מאפשרת "לקבע" את פעולתן של פונקציות המחזירות ערך אקראי, כך שהרצתן מחדש תגריל את אותם הערכים בכל פעם. לצורך התרגיל הנוכחי, הריצו את הפקודה set.seed(6177).
5. הגדירו וקטור נוסף הכולל את ההסתברות לקבלת הערכים השונים של x , והשתמשו בפונקציה sample על מנת לדגום מדגם של 15 הטלות של הקוביה הנתונה.
6. מהו הממוצע של המדגם? חשבו את הממוצע ידנית, ותארו את הקשר בין ערכי המדגם שדגמתם לבין ההתפלגות של x .
7. מה הקשר בין כפילת כל ערך אפשרי בהסתברותו בחישוב התוחלת, ובין סכימת הערכים של המדגם והחלוקה במ בחישוב הממוצע? חשבו שוב על הוקטור הנתון של המדגם שדגמתם.

שאלה 2 (30 נק')

בשנות ה-70 של המאה שעברה התנהל ויכוח עז בקרב הקהילה המחקרית על טבע הדמיון האנושי, שעסק בשאלה האם הדמיון הוא 'תמונתי' – האם כאשר נדמיין משהו, האובייקט ייוצג במוח באופן ויזואלי – או שמא מדובר באנלוגיה בלבד, ובפועל תוכן האובייקט המדומיין מיוצג במוח בדרכים שאינן ויזואליות (לדוגמא, כמידע סמנטי). הויכוח הוכרז כ'הוכרע' על ידי פרסומם של שני מחקרים, שהראו שכאשר נבדקים/ות נדרשו לדמיין תמונה ואז להפעיל עליה פעולה, זמן התגובה שלהם/ן היה תלוי במידת

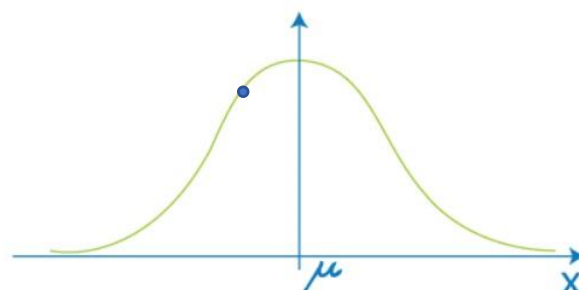
המניפולציה שהיה צורך להפעיל על התמונה, ושלכן, הסיקו, דמיון הוא תמונתי. בניסוי הראשון הנבדקים/ות נדרשו לסובב צורה תלת מימדית, ולבדוק האם גרסתה המסובבת תואמת או לא לגירוי שני. החוקרים מצאו שזמן התגובה של הנבדקים/ות היה ארוך יותר ככל שנדרשו לסובב את הגירוי בזווית גדולה יותר. בניסוי השני נדרשו הנבדקים/ות לדווח על פרט מסוים בתמונה ועל הקשר שלו לפרט אחר בתמונה. הנבדקים/ות למדו את התמונה, והיא לא הייתה זמינה בזמן המענה על השאלה. זמן התגובה של הנבדקים היה גדול יותר ככל שהפרט היה רחוק יותר מהפרט השני. (הקישורים לקריאה נוספת, אין צורך לקרוא את המאמרים כדי לענות על השאלה).

1. נסחו את שאלת המחקר באופן תאורטי (לפני אופרציונליזציה). מהם המשתנים התיאורטיים בשאלת המחקר – הבלתי תלוי והתלוי?
2. בכל אחד מהניסויים – מהו המשתנה התלוי האופרציונלי? מהו המשתנה הבלתי תלוי האופרציונלי?
3. האם מערך הניסוי הראשון הוא ניסויי או מתאמי? אם המערך ניסויי, האם המניפולציה בלבדית? אם המערך מתאמי, מה יכול להיות הסבר אלטרנטיבי לתוצאות?
4. האם מערך הניסוי השני הוא ניסויי או מתאמי?

שאלה 3 (40 נק')

משתנה מקרי המתפלג נורמלית הוא משתנה רציף (בשונה מבדיד). ניזכר משיעורי הסתברות, שבשונה מהמקרה של משתנה מקרי בדיד, בו ההסתברות לקבלת ערך מסוים נקבעת על ידי פונקציית הסתברות, ההסתברות שמשתנה רציף יקבל ערך מסוים מוגדרת על ידי פונקציית צפיפות (probability density function, PDF). מטבעו של משתנה רציף, ההסתברות לקבל ערך מסוים (לדוגמא, 3.145) שואפת לאפס בגלל אינסוף הערכים הקיימים בין כל שני ערכים שלמים. לכן, במקרה של משתנה רציף, נדבר על ההסתברות לקבל טווח ערכים. על מנת לחשב את ההסתברות שהמשתנה המקרי יקבל ערך שיפול בטווח נתון, נחשב את האינטגרל המסוים של ה-PDF בין הקצוות של הטווח הזה.

1. מה עלינו לדעת על מנת לחשב את ההסתברות שמשתנה מקרי נתון, המתפלג נורמלית, יהיה קטן או שווה לאפס?

2. נתון גרף המציג את עקומת הפעמון המוכרת של התפלגות נורמלית. עקומת הפעמון מציגה את ה PDF של ההתפלגות הנורמלית. מסומנת נקודה על הגרף של הפונקציה.

a. מה משמעות הגובה של הנקודה?

b. מה משמעות השטח שמתחת לפונקציה, משמאל לנקודה?

c. מה משמעות השטח מתחת לפונקציה, מימין לנקודה?

d. קראו על הפונקציה pnorm ותארו את שימושה.

e. הניחו כי הגרף מתאר התפלגות נורמלית בעלת תוחלת 0 וסטיית תקן 1, וערך הנקודה המסומנת על ציר ה x הוא -0.5 . חשבו ודווחו את השטח שמשמאל לנקודה בעזרת הפונקציה pnorm .

3. כיצד ישתנה הגרף בעקבות שינוי של תוחלת המשתנה המקרי? כיצד ישתנה הגרף בעקבות שינוי של השונות של המשתנה המקרי?

4. נחזור לדוגמת הגובה בה דנו בתרגול. ידוע שגובה מתפלג נורמלית. קובי מאמץ גורה חדשה, בת שנה, ותוהה מאיזה סוג היא. ידוע שהגובה הממוצע של זן א' בגיל שנה הוא 100 ס"מ, ושל זן ב' הוא 90 ס"מ. סטיית התקן של ההתפלגות של זן א' היא 10 ס"מ ושל זן ב', 2 ס"מ. הכלבה החדשה של קובי בגובה 80 ס"מ, ומגיעה מאחד מסוגים אלה. נערוך סימולציה של ההתלבטות של קובי:

a. בעזרת הפונקציה rnorm אותה הכרנו בתרגול, דגמו דגימה אחת מכל אחת מההתפלגויות, ושמרו אותה במשתנה. על סמך ערך הדגימות בלבד, מאיזו התפלגות נדמה שהגיעה כל אחת מהדגימות?

b. חזרו על סעיף a כמה פעמים (אין צורך לדוח את התוצאות). האם המסקנה שהסקתם/ן בו משתנה?

c. כעת, דגמו מדגם של 10 דגימות מכל אחת מההתפלגויות, ושמרו כל אחד מהמדגמים בוקטור.

d. חשבו את הממוצע של כל אחד מהמדגמים (בעזרת הפונקציה mean או ידנית), ושמרו במשתנה נפרד. בדקו, בנוסף, כמה אילו מהערכים בכל אחד מהמדגמים גדול מהתוחלת של כל אחת מההתפלגויות המקור (השתמשו באופרטורים לוגיים).

e. חזרו על $c+d$ כמה פעמים (אין צורך לדווח את התוצאות). כיצד משתנה קרבת ממוצע המדגם לתוחלת המשתנה בין כל אחת מההתפלגויות? והתנהגות הערכים סביב התוחלת? מדוע?

f. כעת דגמו מכל התפלגות מדגם בגודל 1000. השתמשו בפונקציה hist על מנת להציג היסטוגרמה של כל אחד מהמדגמים, תארו אותן, וצרפו את הפלט לתרגיל.

g. מה ניתן לומר על היכולת להסיק את גזע הכלבה החדשה של קובי מתוך ההיסטוגרמות של כל אחד מהמדגמים?

$$E[x] = \frac{(1+3+5) \cdot 2}{15} + 0.2(2+4+6) = \frac{18}{15} + 0.2 \cdot 12 = 1.2 + 2.4 = 3.6$$

3. השתמשו באופציית העזרה ב R (!) על מנת לקרוא על השימוש בפונקציה sample, שהכרנו בתרגול.

כתבו: מה עושה הפונקציה, ומהו השימוש של הפרמטרים האופציונליים prob ו - replace?

הפונקציה sample מחזירה size גזירות אקראיות x -N, כאשר x יכול להיות וקטור או מספר ו x (ואם הגזירה תהיה x -N $\{1, 2, \dots, n\}$). פונקציית sample יכולה לקבל גם ארגומנט prob שהיא וקטור שגודלה שמתחנה מה ההסתברות שלפיה יעוצבו ערכי שונים x -N (כיום ההסתברות לא חייב להסכים ל-1, נלקח באופן פרוגרסיבי).
ארגומנט replace קובע אם מותר לגזור עם חזרה ערכים או לא, כאשר הקיבלתם הוא ערכים לא חזרה.
replace=TRUE משמאל לגזור עם חזרה, replace=false משמאל לגזור ללא חזרה.
ארגומנט של הפונקציה

6. מהו הממוצע של המדגם? חשבו את הממוצע ידנית, ותארו את הקשר בין ערכי המדגם שדגמתם

לבין ההתפלגות של x .

$$\frac{1}{15} (2+6+3+4+6+6+4+2+2+2+4+6+6+1+3) = 3.8$$

נבחין שהתקבלו לערך מספרים שונים באופן שמתאים להתפלגות, לפיה הסכום לקבל מספר זוגי היא כמעט פי 2 מההסתברות לקבל מספר אי זוגי.

7. מה הקשר בין כפילת כל ערך אפשרי בהסתברותו בחישוב התוחלת, ובין סכימת הערכים של המדגם

והחלוקה בו בחישוב הממוצע? חישבו שוב על הוקטור הנתון של המדגם שדגמתם.

המטרה של כפילת כל ערך אפשרי בהסתברותו בחישוב התוחלת (היא ליצור ממוצע מסוקלל של הערכים השונים באוכלוסיה כאשר משקלים כל ערך בהתאם היחס שלו באוכלוסיה (החלק היחסי = $\frac{\text{מספר הופעות הערך באוכלוסיה}}{\text{גודל האוכלוסיה}}$).
בחישוב ממוצע המדגם, סכימת הערכים של המדגם והחלוקה ב- n מחזרת את אותו דיון - בחשבה ממוצע המדגם שגזמנו מן האוכלוסיה כוללים כל ערך שהוצע במדגם המספר הופעותיו במדגם (מתבטא בסכימה) ומחלקים ב- n , גודל המדגם. כך יוצא ממוצע מסוקלל של הערכים השונים שהתקבלו במדגם כך של ערך כזה ממוצע בחלקו היחסי במדגם (החלק היחסי = $\frac{\text{מספר הופעות הערך במדגם}}{\text{גודל המדגם}}$). הקשר הזה מאפשר לממוצע המדגם להיות אומדן טוב לתוחלת האוכלוסיה (ממוצע המדגם הוא אומדן unbiased לתוחלת האוכלוסיה כפי שאנו ביטוי).
כך למשל הוקטור של המדגם שקיבלנו בסוף התרגיל (הקורס) יש יותר הופעות של מספרים זוגיים מאשר של מספרים אי זוגיים, כך שמשקל מספר זוגי גדול יותר ממשקל מספר אי זוגי, באופן דומה למשקל בחישוב תוחלת האוכלוסיה (בו המשקל הוא לפי ההסתברות, וההסתברות לקבל מספר זוגי גדולה מההסתברות לקבל מספר אי זוגי).
נשים לב שאכן קיבלנו כמעט הן אותה שמתפלגות המדגם שווה ל-3.8, ערך שקרוב לתוחלת-3.6.

שאלה 2 (30 נק')

בשנות ה-70 של המאה שעברה התנהל ויכוח עז בקרב הקהילה המחקרית על טבע הדמיון האנושי, שעסק בשאלה האם הדמיון הוא 'תמונתי' – האם כאשר נדמיין משהו, האובייקט ייוצג במוח באופן ויזואלי – או שמא מדובר באנלוגיה בלבד, ובפועל תוכן האובייקט המדומיין מיוצג במוח בדרכים שאינן ויזואליות (לדוגמא, כמידע סמנטי). הויכוח הוכרז כ'הוכרע' על ידי פרסומם של שני מחקרים, שהראו שכאשר נבדקים/ות נדרשו לדמיין תמונה ואז להפעיל עליה פעולה, זמן התגובה שלהם/ן היה תלוי במידת

המניפולציה שהיה צורך להפעיל על התמונה, ושלכן, הסיקו, דמיון הוא תמונתי. בניסוי הראשון הנבדקים/ות נדרשו לסובב צורה תלת מימדית, ולבדוק האם גרסתה המסובבת תואמת או לא לגירוי שני. החוקרים מצאו שזמן התגובה של הנבדקים/ות היה ארוך יותר ככל שנדרשו לסובב את הגירוי בזווית גדולה יותר. בניסוי השני נדרשו הנבדקים/ות לדווח על פרט מסוים בתמונה ועל הקשר שלו לפרט אחר בתמונה. הנבדקים/ות למדו את התמונה, והיא לא הייתה זמינה בזמן המענה על השאלה. זמן התגובה של הנבדקים היה גדול יותר ככל שהפרט היה רחוק יותר מהפרט השני. (הקישורים לקריאה נוספת, אין צורך לקרוא את המאמרים כדי לענות על השאלה).

1. נסחו את שאלת המחקר באופן תאורטי (לפני אופרציונליזציה). מהם המשתנים התיאורטיים

בשאלת המחקר – הבלתי תלוי והתלוי?

שאלת המחקר - האם כאשר אניע מפת"נים אובייקט הא מ'זנז בחוח באופן ו'זאע'?

המשתנה הבלתי תלוי - האובייקט המדומ"ן

המשתנה התלוי - צורת היצוג של האובייקט המדומ"ן בחוח

2. בכל אחד מהניסויים – מהו המשתנה התלוי האופרציונלי? מהו המשתנה הבלתי תלוי האופרציונלי?

ניסוי 1 -

המשתנה הבלתי תלוי האופרציונלי - יצוג צוויי הסביבה של הצורה הפתח מ'מ'ג'ר

המשתנה התלוי האופרציונלי - זמן התשובה אל הנבדק

ניסוי 2 -

המשתנה הבלתי תלוי האופרציונלי - המרחק בין שני פריט"פ בתמונה

המשתנה התלוי האופרציונלי - זמן התשובה אל הנבדק

3. האם מערך הניסוי הראשון הוא ניסויי או מתאמי? אם המערך ניסויי, האם המניפולציה בלבדית?

אם המערך מתאמי, מה יכול להיות הסבר אלטרנטיבי לתוצאות?

מ'ר'ק הניסוי הוא ניסוי מכוון למבחן מניפולציה אל המשתנה הבלתי תלוי של הצורה שנגזש ל'מ'ן, הכב'.

להכיר מתאמה ל'מ'ן השני, במטרה לבדוק כיצד שני אל הצוויי משפ' אל המשתנה התלוי, זמן התשובה אל הנבדק.

מתבאות הניסוי י' מ'זאע ש'ל ש'מ'ז'ת ז'מ'ה, זמן התשובה ל'מ'ן, קשו סי'מ'ת ו'מ' י'ק קור'צ'ה.

ק'ט'ן ש'מ'ה מניפולציה ב'כ'ג'ת, מכוון שהמניפולציה משפ'ה באופן ש'י'ר אל צוויי חסי'מ'ה (ו'מ'ה ב'מ'ב') של האובייקט

ש'מ'ה ל'מ'ן וכ'כ נ'מ'ה ש'מ'ה ש'מ'ה חסי'מ'ה אל'ט'ר'ט'י'ב' ל'ש'ע'ן ש'מ'ה ב'מ'ן התשובה. כ'מ'ר נ'מ'ה שהמניפולציה

נ'מ'ה באופן ש'מ'פ'צ א'כ ו'ק אל המשתנה הבלתי תלוי.

4. האם מערך הניסוי השני הוא ניסויי או מתאמי?

מ'ר'ק הניסוי השני הוא ניסוי י'ם כ'ן, מכוון שבוצעה מניפולציה אל המשתנה הבלתי תלוי, ה'מ'ר'ם חסי'מ'ה.

המ'ר'ק, ו'מ'ק'ן כ'כ'ה כ'ה ש'פ'צ אל המשתנה התלוי, הצוויי חסי'מ'ה. ה'מ'ן ש'מ'ר'ש ל'מ'ן ש'ן פ'ר'ט'י'ם בתמונה ו'מ'ז'ח

אל הקשו ב'מ'ה'ם (זמן התשובה). כ'מ'ר בוצעה מניפולציה אל המשתנה הבלתי תלוי במטרה לבדוק אם היא מ'כ'ה ל'ש'ע'ן י'ם

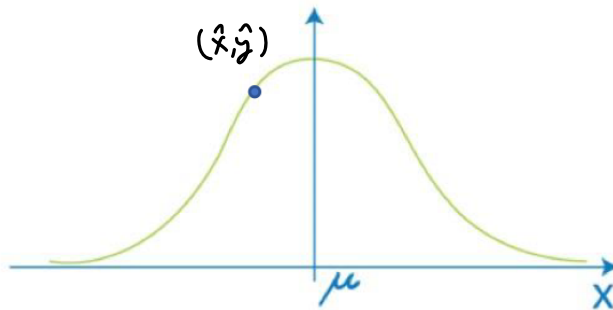
במשתנה התלוי. מתבאות הניסוי ל'מ'ה ש'מ'ז'ת המרחק בין פ'ר'ט'י'ם מ'מ'ה א'מ'מ'ן התשובה, כ'מ'ר נ'מ'ה קשו סי'מ'ת ו'מ' אל

ק'ן מתאם כ'ח'ו מ'מ'ר'ק מתאמי.

1. מה עלינו לדעת על מנת לחשב את ההסתברות שמשתנה מקרי נתון, המתפלג נורמלית, יהיה קטן

או שווה לאפס?

מ"מ עימא' הוא מ"מ רבץ' ופץ התפלגותו קבוצת פ' פונקציות הצביות והמאמיה לו. פונקציות הצביות של מ"מ נורמלי א קבוצת באופן מוחלט ד"ס μ, σ^2 , השנית והתחלת של א בהתאמה. א בן האינטגרל התחום $(-\infty, \infty)$ של פונקציות הצביות. שני למשה ההסתברות ל א יהיה קטן שווה ל-0 קבוצת דל פיה.

(2)

a. מה משמעות הגובה של הנקודה? $y = PDF(\hat{x})$

b. מה משמעות השטח שמתחת לפונקציה, משמאל לנקודה? $P(X \leq \hat{x}) = \int_{-\infty}^{\hat{x}} PDF(x) dx = \hat{x} - f$ ההסתברות לקבל ערך קטן או שווה ל- $\hat{x}$

c. מה משמעות השטח מתחת לפונקציה, מימין לנקודה? $P(X > \hat{x}) = \int_{\hat{x}}^{\infty} PDF(x) dx = \hat{x} - n$ ההסתברות לקבל ערך גדול מ- $\hat{x}$

d. קראו על הפונקציה pnorm ותארו את שימושה.

לדור מ"מ $N(\mu, \sigma^2)$ וציר א, μ וציר ב, ההסתברות לקבל ערך קטן או שווה ל- f , k , כאשר הארימט $lower.tail = TRUE$, ומצירה א, ההסתברות לקבל ערך גדול מ- k , כאשר $lower.tail = FALSE$. באופן דפלט: $\mu = 0, \sigma^2 = 1$, ואפשר p להצין σ^2, μ אחריו בארזומט $pnorm$.

e. הניחו כי הגרף מתאר התפלגות נורמלית בעלת תוחלת 0 וסטיות תקן 1, וערך הנקודה

המסומנת על ציר הג הוא -0.5. חשבו ודווחו את השטח שמשמאל לנקודה בעזרת

הפונקציה pnorm.

0.3085375

3. כיצד ישתנה הגרף בעקבות שינוי של תוחלת המשתנה המקרי? כיצד ישתנה הגרף בעקבות שינוי של

השונות של המשתנה המקרי?

שני התוחלת של המ"מ מבצץ הנצי של הצ"ל וא ציר ה-א (מיטב שונה). הצבית התוחלת-הנצי ימניה, התחלת התחלת-הנצי שאלה.

שני בסונות א המ"מ שפץ א הכוזף / ההיחבה של הפונקציה. הקטף של השונות-כיוץ, הצבית של השונות-היחבה.

a. בעזרת הפונקציה norm אותה הכרנו בתרגול, דגמו דגימה אחת מכל אחת מההתפלגויות,

ושמרו אותה במשתנה. על סמך ערך הדגימות בלבד, מאיזו התפלגות נדמה שהגיעה כל

אחת מהדגימות?

הדגימה מההתפלגות $N(100, 10)$ של X או Y : $0.779 \approx$

הדגימה מההתפלגות $N(90, 4)$ של X או Y : $0.897 \approx$

נזכר שהסטי לרגור ערך שקוים לתוחלת בלבד היותו שתי סטיות תקן מן הממוצע הוא $95\% \sim$, ובלבד היותו סטיות תקן אחת הוא $68\% \sim$.

לכן נראה שהדגימה הראשונה הזירה מההתפלגות של X (לא סביר לקבל דג או זה בן 10 , יש פחות מ- 5% עלויות סביר בן 10 סביר בהרבה כי קרוב למחיר של שתי סטיות תקן $2 \times 10 = 20$). כמו כן נראה שהדגימה Y הזירה מההתפלגות של X בן 10 , מכיון שהתוחלת 90 וסטיות התקן קטנה (סביר דג שהגיע מההתפלגות של X , אך פחות, מכיון שיש יותר סטיות סטיות תקן אחת יציבה של 10).

b. חזרו על סעיף a כמה פעמים (אין צורך לדוח את התוצאות). האם המסקנה שהסקתם/ בו

משתנה?

כאשר חוצים את 10 מספר פורמזי בלבד פורמזי תוצאות שונות, בהצלחה השונות של ההתפלגות. אולם, ניתן לראות שבתירות יחסית גבוהה הדגימה הראשונה רחוקה יחסית מ- 100 (וכן מ- 90) ולכן היתרון גבוהה נראה שהיא שיטתית גבוהה ממנה היא הזירה, שכן סביר שהתפלגות של X $2 = 20$ ולכן לא סביר לקבל ערכי שרירותי יחסית מ- 90 . כמו כן, בתדירות גבוהה הדגימה שמתקבלת מההתפלגות של X בן 10 עקב ערכי שקוים מ- 100 ובמקרה זה נסין שהיא אכן מזירה מההתפלגות של X בן 10 . באופן כללי, כאשר השונות גדולה מאד סביר לקבל ערכי שרירותי יחסית מההתפלגות, וכאשר השונות קטנה מאד, סביר לקבל ערכי קרובים לתוחלת. לפיכך נחשט מאצה התפלגות נראה שהדגימה נלקחה, אך מהחריזות השונות ניתן ללמוד אפוא נסין מסקנות שונות (למשל, שם הרצות בין הדגימה מן ה' רחוקה זמני מהתוחלת 90)

d. חשבו את הממוצע של כל אחד מהמדגמים (בעזרת הפונקציה mean או ידנית), ושמרו

במשתנה נפרד. בדקו, בנוסף, כמה אילו מהערכים בכל אחד מהמדגמים גדול מהתוחלת של

כל אחת מההתפלגויות המקור (השתמשו באופרטורים לוגיים).

ממוצע המדגם של X : $101.28 \approx$, 5 מהערכים גבוהים מהתוחלת של התפלגות המקור

ממוצע המדגם של Y : $89.08 \approx$, 4 מהערכים גבוהים מהתוחלת של התפלגות המקור

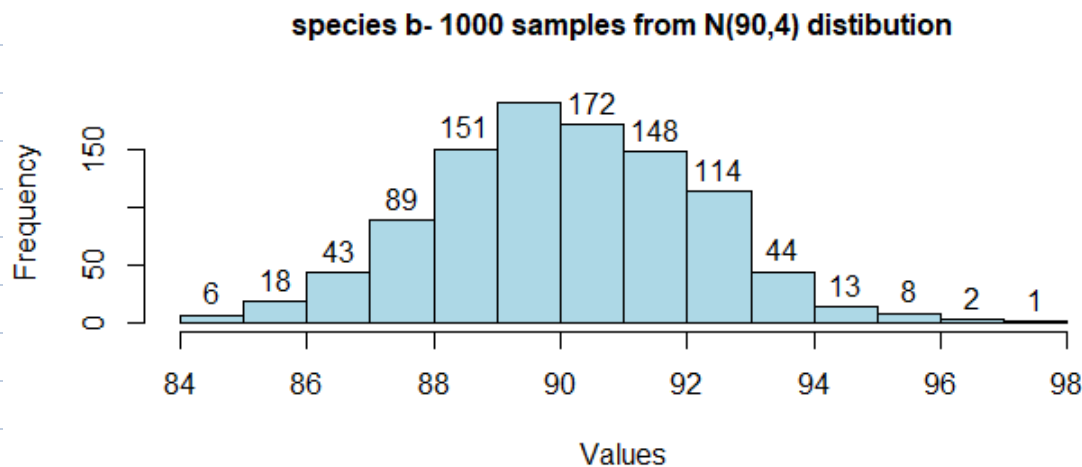
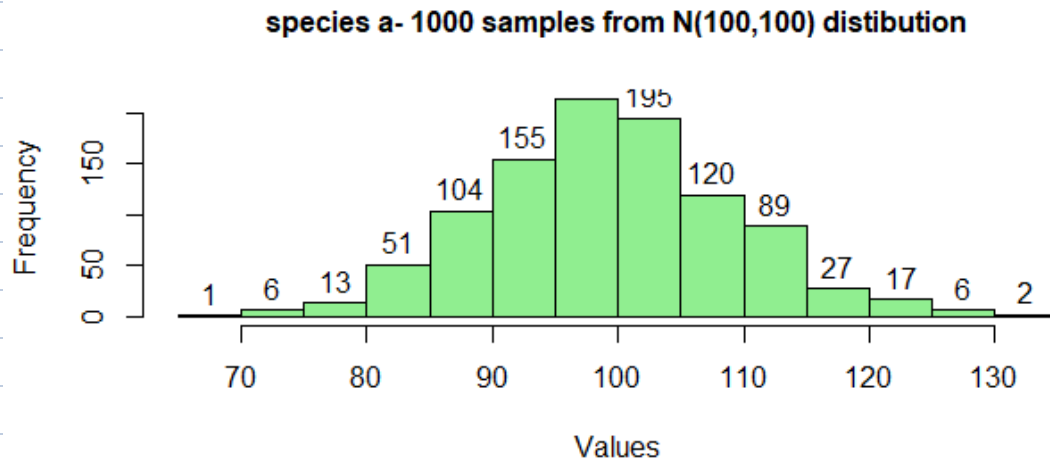
e. חזרו על c+d כמה פעמים (אין צורך לדווח את התוצאות). כיצד משתנה קרבת ממוצע

המדגם לתוחלת המשתנה בין כל אחת מההתפלגויות? והתנהגות הערכים סביב התוחלת?

מדוע?

המרחק בין הממוצע לבין התוחלת עבור ההתפלגות של X או Y גדל יותר כמאט תמיד מאשר בן 10 . כמו כן הערכים שנבחנו מן ה' מקובצו פחות סביב התוחלת ונראה פזור גדול יותר מאשר הדגימות מן ה'. זה קורה מכיון שהשונות 100 גדולה בהרבה מהשונות 4 . השונות היא מוגד פזור של הערכים סביב התוחלת. כשם שהשונות קטנה, יש יותר סיכוי לקבל ערך קרוב לתוחלת. לכן דג יותר סביר שהממוצע של מאט דגימות (10) יהיה קרוב יותר לתוחלת - כי רוב הדגימה קרובות לתוחלת. בהסתברות גבוהה ולכן ממוצע קרוב לתוחלת. לעומת זאת עבור שונות גבוהה נראה ערכי יותר דגימות כד' שממוצע הדגימות יתקרב אל התוחלת, מכיון שסביר יחסית לרגור ערכי מאד שונים זה מזה.

f. כעת דגמו מכל התפלגות מדגם בגודל 1000. השתמשו בפונקציה hist על מנת להציג היסטוגרמה של כל אחד מהמדגמים, תארו אותן, וצרפו את הפלט לתרגיל.

g. מה ניתן לומר על היכולת להסיק את גזע הכלבה החדשה של קובי מתוך ההיסטוגרמות של כל אחד מהמדגמים?

כאחת מן ההיסטוגרמות מתארת שכיחות של 1000 כפיז שנגזרו באופן קבועי תלוי ומקרי מההתפלגות של הדינאמיקה. 1000 דגימות מהמדגם החדש יוצרות גרף משקל באופן חדש סוב את האופוסיות. מן ההיסטוגרמות נראה כידי להסיק שהכלבה (החדשה) של קובי שזוהה סביר הוא כן א', מאחר שעכא שאין כלל כפיז מן ב' בזוה סביר ואין בקושי בטוח זה, בעוד שישנם לא מעט כפיז מן א' בטוח זוהה זה.